

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA SHOSHILINCH TIBBIY YORDAM ILMIY MARKAZI

«TERMIK VA KIMYOVIY KUYISHLAR»
NOZOLOGIYALARI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTLARI

TOSHKENT – 2025

**«TASDIQLAYMAN»
O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vaziri
A.A. Xudayarov**

«_____» _____ 2025 yil

«TERMIK VA KIMYOVIY KUYISHLAR»

NOZOLOGIYALARI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTLARI

TOSHKENT – 2025

«TASDIQLAYMAN»
Respublika shoshilinch tibbiy
yordam markazi markazi direktori

Alimov D.A.

2025 yil

**«TERMIK VA KIMYOVIY KUYISHLAR»
NOZOLOGIYALARI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTLARI**

TOSHKENT – 2025

TERMIK VA KIMIYOVIY KUYISHLAR

NOZOLOGIYALARI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTLARI

HKT-10/11 bo'yicha kodlanishi:	Nosologik nomlanishi:	Nosologiya bo'yicha ambulatoriya sharoiti tashkhislash va davolash uchun jalb etilayotgan mutahassislar		Nosologiya bo'yicha stasionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo'shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo'shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
T20-T25, T29-T32	TERMIK KUYISHLAR	xirurg	travmatolog; pediatr; terapevt	kombustiolog	rentgenolog; endoskopist; ul tratovush diagnostikasi shifokori; mikrobiolog; anesteziolog- reanimatolog; pediatr; terapevt; travmatolog; xirurg; angioxirurg; mikroxirurg; ginekolog; endokrinolog; psixolog; psixiatr; neyroxirurg
T20-T25, T29-T32	KIMIYOVIY KUYISHLAR	jarroh	travmatolog; pediatr; terapevt	kombustiolog	rentgenolog; endoskopist; ul tratovush diagnostikasi shifokori; mikrobiolog; anesteziolog- reanimatolog; pediatr; terapevt; travmatolog; xirurg; angioxirurg; mikroxirurg;

					ginekolog; endokrinolog; psixolog; psixiatr; neyroxirurg
--	--	--	--	--	--

TERMIK VA KIMYOVIY KUYISHLAR NOZOLOGIYALARI BO'YICHA TEZ VA SHOSHILINCH TIBBIY YORDAM KO'RSATISH HOLATLARDA

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tez va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					Xizmat ko'rsatish yoki tekshiruvni o'tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam *				
		TTYo/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IATM filiallari	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IAT markazi		
Asosiy mutahassis (shifokor) maslahati	Shikoyatlari va anamnezini yig'ish	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	3-4	II-III darajali termik kuyishlar tana satxining 10% t.yu. gacha - 18 dan 22 kungacha; II-III darajali termik kuyishlar 11-20% t.yu.- 23 kundan 30 kungacha; II-III darajali termik kuyishlar 21-30% t.yu.- 30 dan 35 kungacha; II-III darajali termik kuyishlar 31-50% t.yu.- 35 dan 40 kungacha; tana satxining 50%
	Ob'ektiv ko'rik	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	xar kuni	
	Klinik-instrumental tekshiruv		o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	xar kuni	

	Xar kuni shifokor-kombustsiolog tomonidan kuzatuv, bog'lam almashtirish, shuningdek o'rta va kichik tibbiy xodimlar tomonidan parvarishlash				o'tkaziladi	o'tkaziladi	xar kuni	dan ortiq II-III darajali termik kuyishlar - 40 dan 50 kungacha; IIIB-IV darajali termik kuyishlar tana satxining 10% gacha - 45 dan 55 kungacha; IIIB-IV darajali termik kuyishlar 11-20% t.yu.- 60 dan 70 kungacha; IIIB-IV darajali termik kuyishlar t.yu.ning 20% dan ortiq - 70 dan 80 kungacha.
--	---	--	--	--	-------------	-------------	----------	---

Isoh: OP/OSHP/KTMP da kuyish jaroxati olgan bemorlarga birlamchi jarrox ko'rigi, birinchi yordam berilganidan keyin, bolalar yoshidagi bemorlarda 3% tana yuzasidan, katta yoshli bemorlarda esa 5% tana yuzasidan ko'p maydonni egallagan kuyish jaroxatlarida, maydonidan qat'iy nazar barcha chuqur kuyish jaroxatlarida, shuningdek premorbid fonda klinik ahamiyatga ega bo'lgan yondosh kasalliklar bo'lgan keksa va qariya yoshdagi bemorlarda 3% tana yuzasidan katta bo'lgan kuyish jaroxatlarida bemorlar Tumanlararo shoshilinch yordam markazi, agar viloyat markazida bo'lsa – RShTYoIMning viloyat filiali, Toshkent shahrida esa RShTYoIM ga, katta yoshdagi bemorlar dislokatsiya bo'yicha (Shayxontoxur, Olmazor va Yunusobod tumanlari) 1-shaxar klinik ksaxonasiga yuboriladi. Tumanlararo shoshilinch yordam markazida statsionar davolanishdagi bemorlar ko'rsatma bo'lgan hollarda, sanitar aviatsiyasi orqali konsul tatsiyadan keyin RShTYoIMning viloyat filiallariga, og'ir va o'ta og'ir kuyish jaroxati olgan bemorlar ko'rsatma bo'yicha sanitar aviatsiyasi orqali ko'rikdan keyin RShTYoIMga o'tkazilishi mumkin.

Mutahassis (shifokor) maslahati (qo'shimcha)	1. Rentgenolog	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	2. Endoskopist	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	3. Ultratovush diagnostikasi tekshiruvi shifokori	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	4. Mikrobiolog	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	5. Anesteziolog-reanimatolog	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	6. Pediatr	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	7. Terapevt	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	

	8. Travmatolog	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	9. Xirurg	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	10. Angioxirurg	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	11. Mikroxirurg	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	12. Ginekolog	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	13. Endokrinolog	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	14. Psixolog	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	15. Psixiatr	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	
	16. Neyroxirurg	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha	

Izoh: - tor doira mutaxassislarining ko'rigi bemorda qo'shimcha yondosh kasalliklar aniqlanganda, qo'shma va kombinatsiyalangan jaroxatlarda ko'rsatmaga muvofiq o'tkaziladi;
- kuyish kasalligi asoratlangan kechuvda murojaat bo'lsa va/yoki aniqlansa, shoshilinch jarrohlik amaliyotiga ko'rsatma yuzaga kelgan holatlarda shoshilinch ravishda tor doira mutaxassislari konsul tatsiyasi o'tkaziladi, bemor holatiga qarab statsionar sharoitda jarroxlik amaliyoti o'tkaziladi.

Asosiy laborator tekshiruvlar	1. Qon umumiy (klinik) tahlili	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1-2 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	2. Peshob umumiy (klinik) tahlili	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1-2 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	3. Kuygan yara mikrobiologik tekshiruvi	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha	

							statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	4. Qon guruhi va rezus faktorni aniqlash	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	ko'rsatma bo'yicha, 1 marta	
	5. Koagulogramma	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	6. Qon biokimyoviy tekshiruvlari	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	

Izoh: kichik maydonli kuyish jaroxatlarida qon va siydik umumiy tahlili asosiy, kuygan yara mikrobiologik tekshiruvi, qon guruhi va rezus faktorni aniqlash, koagulogramma va qon biokimyoviy tekshiruvlari qo'shimcha sifatida tayinlanadi. Katta maydonli va chuqur kuyish jaroxatlarida yuqoridagi barcha tahlillar asosiy sifatida tayinlanadi.

Qo'shimcha laborator tekshiruvlar	1. Qonning gaz va kislota-ishqor holatini tekshirish	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	2. O'rta molekulyar peptidlar miqdorini aniqlash	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda	

							kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	3. Qonning mikrobiologik tekshiruvi	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	

Izoh: bemorga tor doira mutaxassisleri konsultatsiyasi o'tkazilganida yondosh kasalliklari aniqlanganda, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud va zarur bo'lgan laborator tekshiruvlari o'tkaziladi.

Asosiy instrumental tekshiruvlar	1. Termometriya – sog'lom va zararlangan teri satxidagi xarorat farqi	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	1-marta	
	2. Jaroxat chuqurligi aniqlash: «to'g'nog'ich» sinamasi, spirt bilan sinamasi, tuk sinamasi.	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	1-marta	

Izoh: ko'rsatilgan tekshiruvlar kuyish yarasi chuqurligini aniqlash uchun o'tkaziladi. Termometriya usulini o'tkazish uchun statsionarlar maxsus dermal termometrlar bilan ta'minlanishi zarur.

Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	1. Qorin bo'shlig'i a'zolari UZTsi	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	2. EKG	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	

	3. EFGDS	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	4. Bronxoskopiya	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	5. Rentgenografiya	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha statsionar davolanishda kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	

Izoh: rentgenografiya instrumental tekshiruv usuliga nurli diagnostikaning barcha usullari (rentgenografiya, KT, MSKT, MRT) kiradi.
Instrumental diagnostik tekshiruvni takroriy o'tkazilishi, tor mutaxassis yoki statsionar davolanish jarayonida ko'rsatma bo'lganidagina o'tkaziladi

ShOSHILINCh STATsIONAR DAVOGA KO'RSATMA

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					Xizmat ko'rsatish yoki tekshiruvni o'tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		TTYo/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IIATM filiallari	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IIAT markazi		
	1. Bolalarda, premorbid fonda klinik ahamiyatga ega bo'lgan yondosh kasalliklar bo'lgan keksa va qariya yoshdagi	-		o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	Yaralar to'liq epitelizatsiyasigacha

Boshqa turdagi tekshiruvlar	bemorlarda 3% tana sathidan katta maydonni egallagan yuza kuyish jaroxatlari, maydonidan qat'iy nazar barcha chuqur kuyish jaroxatlari						
	2. Katta yoshli bemorlarda 5% tana sathidan katta maydonni egallagan yuza kuyish jaroxatlari, maydonidan qat'iy nazar barcha chuqur kuyish jaroxatlari	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq Yaralar to'liq epitelizatsiyasigacha
	3. Kuyish maydonidan qat'iy nazar barcha kimyoviy kuyish jaroxatlari	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq Yaralar to'liq epitelizatsiyasigacha
	4. Elektrotermik jaroxatlar	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	kasallik bo'yicha 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq Bolalarda 3% tana sathi, kattalarda 5% tana sathidan kichik maydonli yuzaki elektrotermik jaroxatlarda yurak va nafas faoliyati buzilmagan holatlarida 24 soatgacha, chuqur elektrotermik kuyishlarda yaralar to'liq epitelizatsiyasigacha

Izoh: tumanlararo shoshilinch yordam markazida statsionar davolanishdagi bemorlar ko'rsatma bo'lgan hollarda, sanitar aviatsiyasi orqali konsultatsiyadan keyin RShTYoIMning viloyat filiallariga, og'ir va o'ta og'ir kuyish jaroxati olgan bemorlar ko'rsatma bo'yicha sanitar aviatsiyasi orqali ko'rikdan keyin RShTYoIMga o'tkazilishi mumkin.

MEDIKAMENTOZ DAVO

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	TTYo/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IIATM filiallari	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IIAT markazi		
1. Nosteroid yallig'lanishga qarshi vositalar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
2. Mahalliy ta'sirga ega anestetiklar	Kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda. Sirtga	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda
3. Antiseptik vositalar	Kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda. Sirtga	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda
4. Infuzion eritmalar	Bemor yoshi va vazni, kuyish jaroxati maydoniga bogliq ravish. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazni, kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazni, kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda
5. Tsefalosporinlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
6. Aminoglikozidlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
7. Askorbin kislotasi	Bemor yoshi va	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va	Bemor yoshi

	vazniga bog'liq ravishda. Parenteral						vazniga bog'liq ravishda	va vazniga bog'liq ravishda
8. Dimetilsulfoksid	Kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda. Sirtga	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda	Kuyish jaroxati maydoniga bog'liq ravishda

Izoh: asoratlar rivojlanganida asorat turiga qarab dori vositalari korrektsiyalanadi. Tayinlangan preparatlar sutkalik va bir kurslik dozirovkasi kuyish jaroxati maydoni va yaralar chuqurligiga bog'liq ravishda, farmakologik qo'llanmalarga ko'ra turli diapazonlarda bo'lishi mumkin.

Davolash tadbirlari (qo'shimcha medikamentoz davo)		Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		TTYo/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IIATM filiallari	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IIAT markazi		
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi							
1. Vazopressorlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
2. Glyukokortikoidlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
3. Opioid analgetiklar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
4. Geparin	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
5. H₂-gistamin retseptorlari blokatorlari	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral yoki peroral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
6. H⁺-K⁺-ATF-aza ingibitorlari	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral yoki peroral	-	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda

7. Parenteral oziqlantirish uchun eritmalar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
8. Albumin	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
9. Qon va qon plazmasi preparatlari	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
10. Ftorxinolonlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral yoki peroral	-	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
11. Karbapenemlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral	-	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
12. Barbituratlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral yoki peroral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
13. Benzodiazepinlar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral yoki peroral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda
14. Diuretiklar	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral yoki peroral	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda

Izoh: asoratlar rivojlanganida asorat turiga qarab dori vositalari korrektsiyalanadi. Tayinlangan preparatlar sutkalik va bir kurslik dozirovkasi kuyish jaroxati maydoni va yaralar chuqurligiga bog'liq ravishda, farmakologik qo'llanmalarga ko'ra turli diapazonlarda bo'lishi mumkin.

TEZ VA ShOSHILINCh JARROHLIK AMALIYO TI

Davolash tadbirlari (operativ davu)	Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam*		
Jarrohlik amaliyoti/aralashuv/muolaja nomi	TTYo/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IIATM filiallari	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IIAT markazi
1. Kuygan yara birlamchi ishlovi	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi
2. Dekompressiv nekro- yoki fastsiotomiya	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi	o'tkaziladi
3. Nekrektomiya	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi
4. Aytodermoplastika	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi
5. Kombinatsiyalangan auto- va allodermoplastika	-	-	-	o'tkaziladi	o'tkaziladi
<p>Izoh: dekompressiv nekro- yoki fastsiotomiya – qo'l-oyoqlar, tanadagi tsirkulyar chuqur kuyish jaroxatida o'tkaziladi; erta (5-7 sutka), erta kechiktirilgan (7-9 sutka) va kechiktirilgan (10-sutkadan keyin) nekrektomiya chuqur kuyish jaroxati bo'lganida o'tkaziladi; autodermoplastika – chuqur kuyish yaralari nekrotik to'qimalardan tozalanib, granulyatsion to'qima bilan qoplangach amalga oshiriladi; kombinatsiyalangan auto- va allodermoplastika – katta maydonli chuqur kuyish yaralari bo'lib, bemorda donor teri resurslari tanqisligi kuzatilganida bajariladi</p>					

DAVOLOVChI OVQATLANISH/PARHEZ

Ovqatlanish tartibi	Tez va shoshilinch yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam*		
Parghez stoli va uning davomiyliligi	TTYo/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tumanlararo shoshilinch yordam markazi	Viloyat shoshilinch tez tibbiy yordam IIATM filiallari	Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam IIAT markazi
1. №15 stol (umumiy) - kichik maydonli kuyish jaroxati olgan bemorlar uchun. Bemor statsionardan chiqarilgunicha	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi
2. №5 stol (bolalar uchun) – 14 yoshgacha bo'lgan bemorlar uchun. Bemor statsionardan chiqarilgunicha	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi
3. №11 stol (yuqori kaloriyal) – katta maydonli va chuqur kuyish jaroxati olgan bemorlar uchun. Bemor statsionardan chiqarilgunicha	-	-	qo'llaniladi	qo'llaniladi	qo'llaniladi

Izoh: bemorlar kuygan yaralari to'liq epitelizatsiyalanganidan keyin statsionardan uyga, yoki reabilitatsiya uchun rejali statsionarga chiqariladi.

REABILITATSIYA

Reabilitatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Uy sharoitida	OSHP/OP/KTMP	Statsionar sharoitida	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutahassis (shifokor) maslahati	1. Fizioterapevt	-	o'tkaziladi	-	xar 6 oyda 1 marta	2,5 yil
	2. Pediater	-	o'tkaziladi	-	xar oyda 1 marta	6 oy
	3. Terapevt	-	o'tkaziladi	-	xar oyda 1 marta	6 oy
Izoh: 2,5 yil davomida konservativ reabilitatsiya muolajalari o'tkaziladi. Fizioterapevt ko'rigi shu muolajalar korrektsiyasi uchun zarur. Pediater va terapevt maslahati og'ir kuyish jaroxati olgan bemorlar uchun kuyish kasalligi rekonvalesentsiya davrida zarur.						
Laborator tekshiruvlar	1. Qon umumiy tahlili	-	o'tkaziladi	-	1 marta	
	2. Peshob umumiy tahlili	-	o'tkaziladi	-	1 marta	
Izoh: konservativ reabilitatsiya – fizioterapiya kurslaridan oldin somatik statusni o'rganish uchun tayinlanadi.						
Instrumental tekshiruvlar	1. EKG	-	o'tkaziladi	-	1 marta	
	2. Rentgenografiya	-	o'tkaziladi	-	1 marta	
Izoh: instrumental tekshiruv kuyish kasalligi rekonvalesentsiya davrida bemorlar somatik statusini o'rganish uchun ko'rsatma bo'lganidan qo'llaniladi. Shuningdek, rentgenografiya chuqur kuyish jaroxatlaridan keyin rivojlanish ehtimoli bo'lgan osteogen jarayonlar diagnostikasi uchun zarur.						
Reabilitatsiya muolajalari kuyish jaroxati olgan bemorlarda chandiqli asoratlarni oldini olish/yoki kamaytirish maqsadida amalga oshiriladi. Reabilitatsiya quyidagi bosqichlardan iborat: - konservativ reabilitatsiya bosqichi; - jarrohlik reabilitatsiya bosqichi. Konservativ reabilitatsiya kuyishdan keyingi chandiqlar va deformatsiyalarni oldini olish va davolashni o'z ichiga oladi - chandiqlarning "etilishi" davrida - chandiqlarning haddan tashqari ko'payishini oldini olishga qaratilgan konservativ davo kompleksi. Jarroxlik reabilitatsiyasi chandiqlar "etilganidan" keyin - rejalashtirilgan rekonstruktiv operatsiyalar, operatsiyadan keyingi chandiqlarni o'sishi profilaktikasini o'z ichiga oladi.						
Reabilitatsiya usullari	1. Fizioterapiya muolajalari	-	o'tkaziladi	-	xar 6 oyda	2,5 yil
	2. Davolovchi jismoniy tarbiya	o'tkaziladi	o'tkaziladi	-	doimo	1 yil
	3. Sanatoriy-kurort davolanish	-	-	o'tkaziladi	Yilda 1 marta	2,5 yil
Izoh: fizioterapiya, davolovchi fizkultura va sanatoriy-kurort davolanish muolajalari bemorlarda rivojlangan chandiqli asoratlar og'irlik darajasiga qarab, 1 yildan 2,5 yilgacha davr mobaynida o'tkaziladi.						
Davolash tadbirlari (medikamentoz davo)						
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	Uy sharoitida	OSHP/OP/KTMP	Statsionar sharoitida	O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
1. Lidaza	Ampulada, 64 birlik. Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Parenteral va Sirtga	-	o'tkaziladi	-	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	10 ampula
2. Hidrokortizon maz	Tyubik, 10 gramm. Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Sirtga	-	o'tkaziladi	-	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravish	2 tyubik
3. Kaliy yodidning 3% eritmasi	Flakonda. Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Sirtga	-	o'tkaziladi	-	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	1 flakon

4. Kontraktubeks gel	Tyubik, 20 gramm. Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda. Sirtga	-	o'tkaziladi	-	Bemor yoshi va vazniga bog'liq ravishda	2 tyubik
-----------------------------	---	---	-------------	---	---	----------

Izoh: ko'rsatilgan preparatlar bemorlarga o'tkaziladigan fizioterapiya kurslarida qo'llaniladi. To'liq fizioterapiya kurslari rivojlangan chandiqli asorat og'irlik darajasiga bog'liq ravishda bir yilda bir kursdan to 3 kursgacha tayinlanishi mumkin.

RShTYoIM kombustiologiya ilmiy-klinik bo'limi raxbari, t.f.d., professor

Fayazov A.D.

RShTYoIM kombustiologiya ilmiy-klinik bo'limi katta ilmiy xodimi, t.f.n.

Kamilov O'.R.

RShTYoIM kombustiologiya ilmiy-klinik bo'limi mudiri, t.f.n.

Shukurov S.I.

Mazkur klinik protokol va standartlar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazir o'rinbosari Basitxanova E.I, Tibbiy sug'urta boshqarmasi boshlig'i Sh. Almardanov, klinik protokollar va standartlarni ishlab chiqish va joriy etish bo'limi boshlig'i Sh.R. Nurimova boshchiligida, Klinik protokollar va standartlarni ishlab chiqish va joriy etish bo'limi bosh mutaxassisi G.Djumayeva, yetakchi mutaxassisi N.Raximova tomonidan tashkiliy va uslubiy ko'magi asosida ishlab chiqilgan.